

La constel·lació infinita de Lucas

‘Star Wars’ és ahora un fenomen cinematogràfic, una font d’ingressos milionaris i un fet cultural que abasta multitud de branques, del còmic, els videojocs, els jocs de taula o la literatura al col·leccionisme, i que ompli l’oci i l’imaginari de milions de persones. Visitem els orígens d’aquesta dèria planetària, parlem amb alguns dels seus coneixedors i analitzem els efectes de “La Força” a casa nostra.

Reportatge de Xavier Aliaga

No cal ser un seguidor de *Star Wars* per reconèixer els elements que han passat a l’imaginari popular. Tothom reconeix la imponent presència de Darth Vader, un dels dolents més eixelebrats de la història. O ha sentit alguna vegada la frase “Jo sóc el teu pare” en la veu de l’actor de doblatge Constantino Romero o reproduïda com a broma. També l’enigmàtic “que la Força t’acompanye” ha passat al registre humorístic de les converses quotidianes. A tothom li sonen els fragments més coneguts de la banda sonora de John Williams, com ara la “Marxa imperial”. I així, fins a l’infinit i més enllà.

La fascinació provocada per l’imaginari *Star Wars* abasta ja un parell de generacions. I va camí d’arribar a la tercera. Els pares que descobriren en la seua infantesa la princesa Leia, l’heroi mollet Luck Skywalker o el més ambigu i estimulante Han Solo, als anys 70 i 80, amb la primera trilogia, són ara pares de nens que s’hi incorporaren amb les pel·lícules de la segona trilogia, estrenada entre el 1999 i el 2005. Aquesta nova sèrie inaugurava el format de *preqüela* en tant que eren films cronològicament posteriors

però que contaven l’inici de la història. Un plantejament que als no iniciats sempre els havia resultat desconcertant.

I ara, de la mà de la factoria Disney, ens arriba una tercera trilogia que comença aquest mes de desembre amb la pel·lícula *Star Wars VII: El despertar de la força*, que ha batut tots els records de venda anticipada amb 50 milions de dòlars en un mes. I pujant. Mentre es tanca aquesta informació, el nou film de la saga amenaça d’assolir rècords gairebé intocables. Benjamin Swinburne, analista de Morgan Stanley, estima que la pel·lícula pot fregar els 2.000 milions de dòlars de recaptació en taquilla arreu del món. Les sis primeres entregues de la marca creada per George Lucas recaptaren al voltant de 5.500 milions de dòlars, cosa que converteix *Star Wars* en la franquícia econòmicament més reeixida de la història per darrere de *Harry Potter* i *James Bond*. El que mou la marca per uns altres conceptes, com ara el marxandatge i la producció de còmics, llibres, sèries de televisió o videojocs és igualment astronòmic: es calcula que als Estats Units hi ha una facturació de productes amb llicència Lucasfilm de 100 milions de

dòlars anuals. Del 1977 ençà, la franquícia podria haver generat uns 9.000 milions de dòlars en tot el planeta.

L’expectació pel que fa al nou episodi, convenientment alimentada pels tràilers i la dosificació d’informació, també es fa palesa a les xarxes socials i als mateixos mitjans de comunicació convencionals. Un interès fora mida que cal atribuir a diversos factors. D’una banda, al creixement arreu del món de la gran família *Star Wars*, per reproducció biològica dels primers fans i, també, per incorporació espontània de nous seguidors. D’una altra, a l’al·licient de recuperar per a la tercera trilogia als personatges i actors de la primera, amb el carismàtic Harrison Ford al capdavant. I, finalment, i no menys important, perquè després dels pobres resultats artístics de la segona trilogia, els aficionats veterans tenen moltes esperances dipositades en el director d’*El despertar de la força*, Jeffrey Jacob Abrams, artífex de la sèrie de televisió de culte *Lost* i de la revitalització en la pantalla gran d’un altre gran fenomen del gènere fantàstic, *Star Trek*.

L’àmbit lingüístic català no és aliè a aquesta febre *Star Wars* revifada i

ELS TENCACLES 'STAR WARS': Dalt, a l'esquerra, una de les Star Wars Celebration, convencions mundials de fans i col·leccionistes que se celebren als Estats Units. A la dreta, membres de Catalunya Star Wars, un dels col·lectius de fans més importants, caracteritzats com els personatges de la saga en una de les moltes activitats lúdiques i benèfiques en què participen. Baix, a l'esquerra, la molt popular versió de Lego dels personatges Star Wars, una de les vies d'accés dels més menuts a l'univers creat per George Lucas. A l'esquerra, el col·leccionista valencià Vicent Estrelles, posa amb rèpliques d'R2D2, en una de les convencions mundials en què ha participat. Baix, a la dreta, presentació de l'Expo Jove de València 2015, en la qual hi haurà un protagonisme molt destacat de la saga.

(Luck), Harrison Ford (Han Solo) i Carrie Fisher (Leia), els actors de la primera trilogia, caracteritzats de nou. La força ha despertat. I de quina manera.

El triomf de la cultura 'freak'

Que l'imaginari *Star Wars* siga àmpliament compartit i massiu no significa que no hi haja parcel·les i nivells d'implicació afins a l'esperit *freak*. Daniel Simón, gestor cultural i regidor de Cultura de l'Ajuntament d'Alacant, promotor d'una recent jornada en aquesta ciutat sobre *Star Wars*, aclareix que fa uns anys "aquest fenomen no era tan *mainstream*, era més minoritari. Però que arribe al gran públic no significa que deixi d'haver elements de cultura alternativa. Els joves que tenen 18 o 20 anys quan fan cultura alternativa es fan grans, arriben a determinats llocs en els mitjans, marquen tendència i, aleshores, tot allò esdevé *mainstream*", teoritza Simón.

Per a aquest programador cultural, l'èxit de la saga respon a diversos factors. D'una banda, la "nostàlgia" que provoca en les persones que eren infants quan s'estrenà la primera trilogia. Atrament, hi ha el factor marxandatge: "Si un pare fan de *Star Wars* ha de triar un peluix per al fill entre la Patrulla Canina i la saga, ho tindrà molt clar", assegura Simón. Finalment, en la línia del que deia Gubern, ressalta el "paper pioner de la saga en els efectes especials" i la naturalesa de la història, una barreja de gèneres que funciona molt bé. A banda d'això, "és una història més fàcil d'entendre que, per exemple, la de *Star Trek*", diu abans de confessar les seues afinitats *trekking*. Una dualitat que no sol ser habitual (com a defensor de la unitat de l'esquerra, també m'agrada la unitat entre *trekkings* i fans de *Star Wars*", diu en un to festiu) però que, tot just, el fa

ser optimista pel que fa a la qualitat d'*El despertar de la força*. "J.J. Abrams ha fet coses bones i dolentes, però té una cosa al seu favor, haver rescatat la franquícia *Star Trek*. Hi ha gent a qui no agradava i que s'hi han incorporat a partir del que ha fet J.J. Abrams. És esperançador. Es tracta d'un director producte del *friquisme* i que ara és *mainstream*. És la persona ideal per dirigir la pel·lícula", remata.

Respecte a l'abast del fenomen en la seua ciutat, Simón assegura que Alacant "sempre ha estat molt receptiva a la cultura popular alternativa, tot i que ens falta encara acollir un gran esdeveniment a nivell estatal. Així i tot, la 'Força' és intensa a Alacant", bromeja, abans d'aclarir, posant-se el vestit de regidor de Cultura, que un ajuntament "ha d'atendre tot tipus de manifestacions culturals, les més populars i les més cultes".

El còmic 'Star Wars' parla català

La penetració del fenomen *Star Wars* no es limita, com s'ha dit, als aficionats al cinema de ciència-ficció. Des dels seus inicis, una de les derivades més fructíferes ha estat amb el món del còmic. Antoni Guiral, crític, editor i guionista de còmic, a més de comissari de diverses mostres de temàtica *Star Wars*, ens il·lustra, mai millor dit, sobre aquesta branca del fenomen. "D'entrada, s'ha de dir que George Lucas s'inspira en les històries il·lustrades de *Flash Gordon*. I des del mateix any en què

apareix la primera pel·lícula, el 1977, comencen a editar-se *comic-books* de *Star Wars*. Alguns adaptaven la pel·lícula, uns altres desenvolupaven les seves pròpies històries. Però sempre sota el control de Lucasfilm, mantenint una certa coherència". Guiral explica que entre els anys 1977 i 1978 "foren molt populars els còmics de Marvel", una de les grans franquícies →

